

ВЕСЕЛКА ТРАЈКОВСКА (1949 – 2021)

СЛОБОДАН НИНКОВИЋ

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11060 Београд, Србија
E-mail: sninkovic@aob.bg.ac.rs

Резиме: Прилог је посвећен недавно преминулој колегиници Веселки Трајковској чија активност обухвата, између осталог, историју астрономије на нашим просторима. Трајковска је на научним скуповима посвећеним овој теми редовно учествовала са рефератима.

Кључне речи: Веселка Трајковска, историја астрономије, допринос српских астронома

1. УВОД

Веселка Трајковска, дугогодишњи члан колектива Астрономске опсерваторије у Београду, је била нарочито активна у области историје код Срба о чему сведочи њена активност на астрономским скуповима, укључујући серију „Развој астрономије код Срба“. Нажалост, у тренутку када је још имала шта да каже смрт ју је спречила да и даље доприноси у овој области. У овом раду због недостатка времена се укратко приказује активност В. Трајковске. Свакако, да као задатак за будућност остаје да се уради њена библиографија.

Слика 1: Веселка Трајковска (1949-2021).

2. КРАТКА БИОГРАФИЈА В. ТРАЈКОВСКЕ

Веселка Трајковска је рођена у месту Орашац у општини Куманово 12. јануара 1949. године. Тада је њено родно место припадало ФНР Југославији, конкретно Народној Републици Македонији. Данас је ова некадашња југословенска република посебна држава под именом Северна Македонија. Трајковска је завршила гимназију у Штипу. Године 1968, по окончању средње школе, уписала је студије астрономије на тадашњем Природно-математичком факултету Универзитета у Београду. После завршена прва четири семестра определила се за астрономски смер. Диплому астронома стекла је 1976. године. Конкурисала је успешно за радно место на Астрономској опсерваторији у Београду и од почетка 1977. године па све до одласка у пензију, 2014. године била је у радном односу у овој институцији. На почетку је била у Групи за релативне координате (инструмент велики меридијански круг) да би нешто касније прешла у Групу за апсолутне деклинације (инструмент велики вертикални круг). Временом њен интерес је скренуо од фундаменталне астрометрије ка звезданој астрономији, а нарочито ка историји астрономије.

3. ИСТРАЖИВАЧКА АКТИВНОСТ В. ТРАЈКОВСКЕ

С обзиром на повод за овај приказ пажња се посвећује ономе што је Трајковска урадила у области астрономије код Срба. Део њених радова односи се на историју Астрономске опсерваторије у Београду, други део се тиче приказа одређених важних дела из прошлости и трећи круг интереса је везан за календарско питање. Као примери овде се наводе баш оно што је излагала и објавила на скуповима „Развој астрономије код Срба“; за прву област је рад Трајковска, 2002, за другу рад Трајковска и др., 2002. и трећу Трајковска, 2005. Трајковска се бавила интензивно календаристиком код Срба. Осветлила је готово заборављену личност Максима Трпковића, чињеничког творца календара усвојеног као замена за јулијански календар пре сто година. Укључила се и у писање кратких биографија српских научника за публикације Матице српске, конкретно „Српски биографски речник“. Била је активна у настојањима Астрономске опсерваторије у Београду за постављање споменика оснивачу њене претече, Опсерваторије Велике школе, Милану Недељковићу поред зграде те опсерваторије саграђене у Недељковићево време крајем XIX века, као и за постављање спомен-плоче на Гајзлеровој кући која је послужила као прво место за Опсерваторију Велике школе док се не изгради наменска зграда. Нажалост, ово није уродило плодом, све што је постигнуто је биста Милана Недељковића која се налази на новој опсерваторији на Звездари.

4. ЗАКЉУЧЦИ

Веселка Трајковска је живот посветила својој великој љубави астрономији. Смрт која је дошла изненада ју је у многоме спречила да доведе до краја своје планове. Последњих година свога живота је била нарочито активна у трагању за подацима и писању прилога о Србима који су оставили за собом траг у астрономским наукама.

Литература

- Трајковска, В.: 2002, *Развој астрономије код Срба II, Публикације астрономске опсерваторије у Београду*, 72, 157-163.
- Трајковска, В., Ћирковић, М. М., Нинковић, С.: 2002, *Развој астрономије код Срба II, Публикације астрономске опсерваторије у Београду*, 72, 165-175.
- Трајковска, В.: 2005, *Развој астрономије код Срба III, Публикације астрономског друштва „Руђер Бошковић“*, 6, 335–345.

VESELKA TRAJKOVSKA (1949-2021)

The present contribution concerns the activity of our astronomer colleague Veselka Trajkovska who recently passed away. She was especially interested in history of astronomy among Serbs and regularly participated in scientific meetings concentrated to this topic with contributions.

Key words: Veselka Trajkovska, history of astronomy, contribution of Serbian astronomers